

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА ДРЖАВНОГ ПУТА
I РЕДА „ВОЖД КАРАЂОРЂЕ“**

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, мај 2022. године

УВОД

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута I реда „Вожд Карађорђе“ (у даљем тексту: Просторни план), на основу Одлуке о изради Просторног плана („Службени гласник РС”, број 15/21) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину („Службени гласник РС”, број 10/21). Обрађивач Просторног плана је Институт за архитектуру и урбанизам Србије, у сарадњи са обрађивачима Идејног пројекта државног пута ХИДРОПРОЈЕКАТ-САОБРАЋАЈ ДОО, Грађевински факултет Универзитета у Београду, Саобраћајни факултет Универзитета у Београду, ДБ Инжењеринг ДОО и Агенција за геодетске послове Geo Team Future.

Планирање, коришћење, уређење и заштита коридора државног пута I реда „Вожд Карађорђе“ (у даљем тексту: Државни пут) засниваће се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон, 9/20 и 52/21), као и на Закону о путевима („Службени гласник РС”, бр. 41/18 и 95/18 – др. закон), Закону о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), Закону о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон и 95/2018 – др. закон), Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), Правилнику о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС”, број 50/11), Правилнику о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19) и другим законима Републике Србије којима се дефинишу и одређују услови, начин и садржај израде пројектне документације.

Реализација инфраструктурног коридора Државног пута I реда „Вожд Карађорђе“ представља пројекат од посебног значаја за Републику Србију, у складу са одредбама Закона о посебним поступцима ради реализације пројеката изградње и реконструкције линијских инфраструктурних објеката од посебног значаја за Републику Србију („Службени гласник РС“ број 9/20).

Основни разлог за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области саобраћајне инфраструктуре на принципима одрживог развоја. Подизање нивоа приступачности подручја обухваћеног израдом Просторног плана и региона Шумадије (централне Србије) имаће позитивне ефекте на подизање нивоа њихове конкурентности, а самим тим и на динамику будућег развоја. Концепција планирања, коришћења и уређења простора дефинисаће се на начин којим се обезбеђује изградња и експлоатација коридора Државног пута са циљем повезивања Источне, Централне и Западне Србије, односно повезивања коридора државног пута IA реда број 1 (аутопут Е-75) и државног пута IA реда број 2 (аутопут Е-763), као и остваривања саобраћајне, економске, социјалне и других облика интеграције овог подручја. Просторним планом ствара се плански основ за његово директно спровођење издавањем локацијских услова, израду техничке документације, прибављање дозвола у складу са законом, односно стварање услова за изградњу Државног пута.

Просторни план ће бити заснован и на студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим планским и развојним документима у Републици Србији. Саставни део израде Просторног плана чини и стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину.

Планска решења Просторног плана за коридор Државног пута биће утврђена са већим степеном детаљности у односу на коридоре других магистралних инфраструктурних система. За потребе израде Просторног плана користиће се идејна решења и елементи идејног пројекта за изградњу Државног пута.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Одлуком о изради Просторног плана дата је оквирна граница обухвата Просторног плана, која треба да буде коначно утврђена Нацртом Просторног плана. За потребе упућивања у процедуру раног јавног увида предлаже се обухват Просторног плана на деловима територије града Београда (градских општина Лазаревац, Младеновац и Сопот) и града Крагујевац, као и деловима територија општина Лајковац, Аранђеловац, Топола, Рача, Смедеревска Паланка, Лапово и Велика Плана, и то (Табела 1):

- на територији општине Лајковац катастарска општина (1): Доњи Лајковац;
- на територији градске општине Лазаревац катастарске општине (6): Чибутковица, Трбушница, Крушевица, Барзиловица, Брајковац, Дудовица;
- на територији општине Аранђеловац катастарске општине (11): Прогореоци, Партизани, Венчане, Раниловић, Буковик, Мисача, Орашац, Стојник, Копљаре, Бања и Врбица;
- на територији општине Топола катастарске општине (7): Белосавци, Загорица, Јунковац, Маскар, Рајковац, Клока и Јеленац;
- на територији општине Рача катастарске општине (9): Сепци, Ђурђево, Вишевац, Поповић, Адровац, Миращевац, Рача, Вучић, и Доња Рача;
- на територији општине Лапово катастарска општина (1): Лапово;
- на територији општине Велика Плана катастарску општина (1): Марковац;
- на територији градске општине Младеновац катастарске општине (9): Марковац, Међулужје, Пружатово, Младеновац Варош, Кораћица, Мала Врбица, Рајковац, Амерић, Влашка;
- на територији градске општине Сопот катастарске општине (2): Ђуринци и Мали Пожаревац;
- на територији општине Смедеревска Паланка катастарске општине (2): Башин и Мраморац;
- на територији општине Љиг катастарска општина (1): Латковић.

Оквирна граница Просторног плана за потребе раног јавног увида дата је границама наведених катастарских општина, док ће у Нацрту Просторног плана, по коначном дефинисању коридора и трасе Државног пута, бити смањена и одређена границом коридора, односно аналитички одређеним геодетским тачкама.

Просторним планом биће обухваћени:

- 1) коридор планираног Државног пута, на: 1) основном правцу од Чибутковице (веза са државним путем IA реда број 2/аутопут Е-763 и државним путем IB реда број 22) преко Орашца до Марковца (веза са државним путем IA реда број 1/аутопут Е-75) укупне дужине око 90 km; као и 2) на бочном правцу од петље „Мали Пожаревац“ на аутопуту Е-75 до Аранђеловца укупне дужине око 36,7 km. Ширина коридора износи од 50 m до 300 m, и обухвата трасу са заштитним појасевима Државног пута; и
- 2) постојећи и планирани коридори других магистралних инфраструктурних система са трасом и заштитним појасима (непосредним и ширим) инфраструктурних система који су у обухвату планског подручја (железничке пруге, гасоводи, далеководи, оптички каблови и др., који се укрштају са Државним путем).

Просторним планом биће сагледана по потреби и зона утицаја коридора Државног пута на окружење (најближа насеља, инфраструктурни коридори, туристички простори, заштићена подручја природних вредности, изворишта водоснабдевања и сл.).

Укупна површина прелиминарног обухвата Просторног плана је 814,55 km². Шире подручје Просторног плана приказано је на графичком прилогу: *Посебна намена простора*.

Табела 1. Обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе/градска општина	Површина обухваћеног дела територије ЈЛС, km ²	Дужина деоница планираног пута на територији ЈЛС, km
Општина Лајковац	7,56	0,09
Градска општина Лазаревац	104,90	19,69
Општина Аранђеловац	236,91	33,59
Општина Топола	89,46	16,29
Општина Рача	105,75	16,62
Општина Лапово	54,86	5,67
Општина Велика Плана	31,41	4,36
Градска општина Младеновац	127,76	20,00
Градска општина Сопот	27,96	5,86
Општина Смедеревска Паланка	21,31	4,11
Општина Љиг	6,67	0,52
Укупно	814,55	126,80

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

Законом о Просторном плану Републике Србије за период од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.

Дефинисана је концепција развоја путног саобраћаја и путне инфраструктуре која представља синтезу раније започетих студија и пројеката. Према таквој концепцији, Република Србија представља велики транспортни и саобраћајни центар у коме егзистира неколико већих урбаних центара који су носиоци примарних функција.

У правцу остваривања просторног развоја овим планом је утврђено спровођење активности на коридору државног пута I реда Мали Пожаревац-Младеновац-Топола (М-23) и даље пут Топола-Рудник (Р-126) веза са државним путем IA реда број 2 (аутопут Е-763 Јужни Јадран), као и на коридору државног пута I реда Лазаревац-Аранђеловац-Топола и Марковац-Свилајнац-Деспотовац-Бор (М-4, Р-103).

Нацртом Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године (који је у процедури доношења), планиране су активности на побољшању повезаности друмског саобраћајног система и корисника, док се као посебан приоритет издвајају активности на попречној путној вези државних путева IA реда број 1 и 2 (алтернативни аутопутски коридор), трасом Лајковац – Лазаревац (ИБ бр. 27 и 22) – Аранђеловац (са везом ка Орашцу и Младеновцу, ПА број 151 и ИБ број 25) – Топола (ИБ бр. 27 и 25) – Рача – Свилајнац (ИБ број 27) – Деспотовац (ПА број 160) – Бор.

Регионалним просторним планом за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС“, број 39/14) обухваћена је територија површине 486,98 km². Као основно стратедијско опредељење у Плану издваја се постизање већег степена функционалне интегрисаности подручја Просторног плана: интратериторијално (кроз квалитативне промене у саобраћајној, економској и социјалној структури) и интратериторијално/трансгранично (кроз реализацију приоритетних планских решења од значаја са више градова/општина, нарочито преко Коридора X и других саобраћајних коридора). Међу приоритетним планским решењима у домену саобраћајне инфраструктуре предвиђена је израда планске и пројектне документације за деоницу државног пута I реда Лазаревац – Аранђеловац – Топола – Рача – Марковац – Свилајнац – Деспотовац – Бор.

Регионалним просторним планом за подручје Колубарског и Мачванског управног округа („Службени гласник РС“, број 11/15) обухваћена је територија површине 14,23 km². Међу потенцијалима развоја саобраћајне инфраструктуре наведени су повољан саобраћајно-географски положај подручја, који је потребно валоризовати побољшањем веза са централном Србијом и западноморавским појасом индустријског развоја, као и натпросечна развијеност мреже државних путева, којима се остварује веза са суседним државама, регионима и градовима/општинама и европским саобраћајним коридорима, а од посебног значаја су коридори државног пута IB реда бр. 27, 26 и 22 и коридор аутопута E-763 Београд – Јужни Јадран). Основни циљ развоја саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре јесте побољшање регионалне и локалне доступности подручја.

Регионалним просторним планом за подручје Подунавског и Браничевског управног округа („Службени гласник РС“, број 8/15) обухваћена је површина од 52,72 km². Потенцијали развоја саобраћаја на подручју Просторног плана су: добар саобраћајно - географски положај округа; повезаност са најзначајнијим инфраструктурним коридором у Републици Србији (Паневропски развојни коридор X) и Коридором VII (међународни пловни пут – Дунав); и добра повезаност са мрежом европских путева преко постојећег аутопута E75.

Изменама и допунама Регионалног просторног плана административног подручја Београда („Службени лист Града Београда“, број 86/18) обухваћена је површина од 260,62 km². Као један од стратедијских задатака дефинисано успостављање ефикасне и одрживе саобраћајне инфраструктуре и одговарајуће укључење у европску саобраћајну мрежу (ТЕНС и ТИНА).

Прелиминарна граница Просторног плана се преклапа или тангира и следеће **просторне планове подручја посебне намене**, без значајнијег утицаја на саму посебну намену, и то: Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд-Јужни Јадран, деоница Београд-Пожега („Службени гласник РС“, бр. 37/06, 31/10, 126/21), Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора аутопута E-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС“, бр. 69/03, 121/14), Просторни план подручја посебне намене предела изузетних одлика Авала – Космај („Службени гласник РС“, број 146/14) и Просторни план подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена („Службени гласник РС“, број 107/17).

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

3.1. Опис постојећег стања

Путну мрежу на подручју Просторног плана, према Уредби о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, бр. 105/13, 119/13 и 93/15), чине следећи државни путеви (у даљем тексту ДП): А1 (државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош)

– Нови Сад – Београд – Ниш – Врање – државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево)), А2 (Београд – Обреновац – Лајковац – Љиг – Горњи Милановац – Прелина – Чачак – Пожега), ИБ-22 (Београд – Љиг – Горњи Милановац – Прелина – Краљево – Рашка – Нови Пазар – Рибариће – државна граница са Црном Гором (гранични прелаз Мехов Крш)), ИБ-24 (Баточина – Крагујевац – Краљево), ИБ-25 (Мали Пожаревац – Младеновац – Топола – Крагујевац), ИБ-27 (државна граница са Босном и Херцеговином (гранични прелаз Трбушница) – Лозница – Осечина – Ваљево – Лајковац – Ћелије – Лазаревац – Аранђеловац – Крчевац – Топола – Рача – Свилајнац), ПА-147 (Липовачка шума – Барајево – Дучина – Младеновац – Смедеревска Паланка – Велика Плана – Жабари – Петровац на Млави – Кучево), ПА-149 (Бели Поток – Раља – Ђуринци – Влашко Поље), ПА-150 (Ђуринци – Сопот – Аранђеловац – Белановица – Љиг – Мионица – Дивци), ПА-151 (веза са државним путем 25 – Марковац – Аранђеловац), ПА-155 (Петријево – Младеновац), ПА-156 (Раља – Смедеревска Паланка – Наталинци), ПА-157 (Рача – Церовац), ПА-158 (Мала Крсна – Велика Плана – Баточина – Јагодина – Ћуприја – Параћин – Ражањ – Алексинац – Ниш – Клисуре – Лесковац), ПБ-350 (Раља – Мали Пожаревац – Умчари), ПБ-353 (Младеновац – Велика Крсна – Селевац), ПБ-361 (Лајковац – Боговађа – Љиг – Угриновци – Љутовница), ПБ-362 (Маљевић – Латковић – веза са државним путем 22), ПБ-364 (Лазаревац – Брајковац – Белановица – Рудник), ПБ-365 (Сибница – Венчане – Даросава – Белановица), ПБ-366 (Аранђеловац – Букуља), ПБ-367 (Аранђеловац – Доња Шаторња – Страгари – Влакча), ПБ-368 (Аранђеловац – Бања – Топола), ПБ-369 (веза са државним путем 25 – Борци – Рача), ПБ-370 (веза са државним путем 147 – Бошњане – Адровац) и ПБ-383 (Свилајнац – Бресје – Дубока – Глоговац – Крушар – Ћуприја).

Снабдевање електричном енергијом на подручју Просторног плана врши се преко преносног система АД „Електро mreжа Србије“ системом мреже далековода и објеката у функцији електроснабдевања, обједињеног у електроенергетски систем Републике. Тресе далековода које се налазе у обухвату Просторног плана су: далековод снаге 400 kV (ДВ436/4 чвор 436-ТС Крагујевац 2) и далековиди 100 kV (ДВ123/1 ТЕ Колубара – ТС Аранђеловац, ДВ144/1 ТС Лапово – ТС Кроноспан, ДВ157 ТС Аранђеловац – ТС Младеновац, ДВ158/3 ТС Велика Плана – ЕВП Марковац, ДВ158/4 ТЕ Морава – ЕВП Марковац, ДВ1171 ТС Крагујевац 2 – ТС Лапово, ДВ144/2 ТС Кроноспан – ТЕ Морава, ДВ1242 ТС Лазаревац – ТС Љиг, ДВ123/2-4 ТС Аранђеловац 2- ТС Топола, ДВ123/2-1 ТС Аранђеловац – ТС Аранђеловац 2, ДВ158/1 ТС Смедеревска Паланка – ТС Младеновац)

У обухвату Просторног плана је изграђени су и налазе се у експлоатацији магистрални гасоводи (МГ 05, МГ 07 и МГ 08) и доводно-разводни гасоводи (РГ 07-01, РГ 08-01, РГ 08-02 и РГ 08-08).

Према подацима Пописа становништва 2011. године, на подручју Просторног плана, живело је 85217 становника, у 54 статистичка насеља, односно у 50 катастарских општина. Просечна густина насељености износила је 105 становника по km².

На основу Уредбе о утврђивању јединствене листе неразвијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Службени гласник РС”, број 104/14) градске општине Младеновац, Лазаревац и Сопот (као делови територије града Београда) и општина Лајковац сврстане су у групу јединица локалне самоуправе чији је степен развијености изнад републичког просека; општине Аранђеловац, Топола, Рача и Лапово у јединице локалне самоуправе чији је степен развијености у распону између 80 и 100% републичког просека; општине Смедеревска Паланка, Велика Плана и Свилајнац у јединице локалне самоуправе чији је степен развијености у распону између 60 и 80% републичког просека; и општина Љиг у групу јединица локалне самоуправа чији је степен развијености испод 60% републичког просека.

Привреду ширег подручја Просторног плана карактерише слаба диверсификованост са израженом доминацијом терцијарног сектора у Аранђеловцу, Љигу, Свилајнцу, Лапову, Тополи, Великој Плани и Смедеревској Паланци и секундарног сектора делатности у

индустријским центрима Лајковцу, Лазаревцу и Рачи. Општину Сопот карактерише приближан удео запослених у секундарном и терцијарном сектору.

Рељеф планског подручја сачињавају терени са надморском висином у опсегу од 75 до 695 m. Најзаступљенији су брежуљкасто-брдски предели између 200 и 500 m надморске висине (око 49% територије планског подручја), потом следе брдски предели са надморском висином изнад 500 m (око 31% територије) и низијски предели до 200 m надморске висине (око 20% територије).

Речни токови представљени су: рекама Кубршница, Турија, Рача, Раља, Јасеница, Пештан, Луг, В. Букуља, Лепеница (водотоци I реда); и водотоцима: Јабланица, Бистричка река, Трбушничка река, Драгонеж, Мисача, Кокорин, Даросавица, Блатар, Алинац, Милатовица, Серава, Долски поток, Кијавски поток, Сипићки поток и Широки поток (водотоци II реда). Речни токови припадају сливовима реке Саве и Велике Мораве, односно Црноморском сливу.

На подручју Просторног плана налази се РВА подручје (Prime butterfly area - одабрано подручје за дневне лептире) „Космај”.

Такође, присутан је и велики број непокретних културних добара међу којима су:

- 1) споменици културе - Надгробни споменик кнезу Аксентију Миладиновићу у Чибутковици, Кућа породице Ђурђић и кућа породице Перлић у Дудовици, спомен чесма „Црквенац”, споменик палим ратницима 1912-1918. у Младеновцу, Окућница Латинке Ивановић у Башину, Окућница Илије Милошевића у Аранђеловцу и Црква брвнара у Партизанима, Карађорђевог дом и црква брвнара у Рачи, Манастир Павловац у Кораћици, Споменик на месту смрти деспота Стефана Лазаревића у Марковцу; и
- 2) знаменито место Марићевића јаруга у Орашцу.

3.2. Начин коришћења простора

На подручју Просторног плана доминира пољопривредно земљиште са око 77,13% површине, затим шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасти терени са око 18,01% површине, насеља и други антропогени терени у функцији насеља и инфраструктуре заузимају око 4,60% површина, док водно земљиште заузима свега око 0,26% површине.

Подручје Просторног плана обухвата делове локалних самоуправа који су покривени просторним плановима општина/градова, и то: Просторним планом општине Лајковац – усаглашавање са одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник општине Лајковац”, бр. 15/18 и 8/19), Просторним планом општине Љиг („Службени гласник општине Љиг”, број 5/09), Просторним планом градске општине Лазаревац („Службени лист Града Београда”, број 10/12), Просторним планом општине Аранђеловац („Службени гласник општине Аранђеловац”, број 32/11), Просторним планом општине Топола („Службени гласник СО Топола”, број 16/11), Просторним планом градске општине Младеновац („Службени лист Града Београда”, број 53/12), Просторним планом општине Смедеревска Паланка („Међуопштински службени лист”, број 16/10), Просторним планом општине Рача („Службени гласник општине Рача”, број 5/12), Просторним планом општине Лапово („Службени гласник општине Лапово”, број 8/11) и Просторним планом општине Велика Плана („Међуопштински службени лист”, број 17/13).

4. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Изградња Државног пута директно ће допринети бржем развоју и унапређењу инфраструктурних, економских, привредних и других интереса Републике Србије као и региона обухваћеног дела Шумадије, односно Централне Србије и локалних самоуправа које се непосредно везују за овај коридор, у првом реду њиховој саобраћајној и привредној интеграцији са укупним простором Србије. Допринеће и привредном развоју и интеграцији других делова Србије који нису у непосредном окружењу инфраструктурног коридора, у првом реду деловима Западне и Источне Србије, административним подручјем града Београда, Поморављем и др. Подручје Просторног плана се генерално пружа правцем исток-запад кроз централни део Шумадије, уз бочни правац пружања север-југ. Уз друге мере и програме из политике развоја друмског транспорта, саобраћајно интегрисање наведених простора у шири простор Србије сматра се једним од главних предуслова бржег привредног и социјалног развоја. Услов за остваривање тог циља, односно за постизање већих позитивних ефеката утицаја инфраструктурног коридора на шире окружење, јесте изградња предметне деонице Државног пута.

Саобраћајно повезивање подручја Просторног плана са осталим деловима Србије заснива се на планској концепцији дефинисаној Нацртом Просторног плана Републике Србије од 2020. до 2035. године и стратешком приоритету јачања веза и повезивања коридора државног пута IА реда број 1 (аутопут Е-75, Коридор X) и државног пута IА реда број 2 (аутопут Е-763 Београд-Јужни Јадран) .

Изградња, опремање и уређење инфраструктурног коридора индиректно ће допринети јачању саобраћајних, привредних и других функција градова Београд, Крагујевац, Ваљево, Бор и других градова и општина дуж и у окружењу коридора Државног пута, а тиме и остваривању циљева Просторног плана Републике Србије и укупне стратегије развоја Србије. Државни пут ће представљати део секундарног појаса развоја и омогућиће боље позиционирање и просторну интеграцију више примарних и секундарних појасева развоја.

Израда Просторног плана и концепција изградње и развоја Државног пута као пута I реда и магистралних инфраструктурних система у коридору базирана је на следећим основним *принципима одрживог развоја*, и то:

- *принцип одрживог развоја инфраструктуре* чијом применом се подстиче равномеран просторни развој, кроз стварање услова за повезивање неразвијених и изолованих подручја са већим насељима и омогућавање њиховог приступа магистралним инфраструктурним системима. У циљу постизања уравнотеженог просторног развоја подразумева побољшање веза између малих градова и руралних области са транс-европским мрежама и саобраћајним центрима, као и активности на повећању регионалне доступности кроз остваривање недостајућих унутаррегионалних веза. Принцип подразумева и спровођење активности изградње телекомуникационих мрежа и елиминисања физичких и других ограничења, са циљем да се свим насељима обезбеди подједнак приступ информацијама;
- *принцип смањивања штетног утицаја на животну средину* који подразумева сагледавање квалитета животне средине и дефинисање планских решења којима се она штити од негативних утицаја. При томе је потребно базирати концепт заштите на превенцији и заштити од негативних утицаја који могу настати изградњом пута и одвијањем саобраћаја, као и функционисањем других магистралних инфраструктурних система у коридору. Примена принципа мора предупредити или ублажити различите врсте штетних утицаја по животну средину, првенствено у погледу заштите од буке, вибрација, заштите и смањивања емисије штетних гасова и спречавања и смањивања могућих штетних утицаја на животну средину приликом акцидената у коридору.

Поред тога, концепција решења система Државног пута и других магистралних инфраструктурних система је дефинисана уз поштовање следећих *посебних принципа изградње*, и то:

- афирмација и доследна подршка политици полицентризма и децентрализације, уз истовремену функционално-развојну интеграцију јединица локалне самоуправе у непосредном окружењу коридора;
- интеррегионално и трансдржавно функционално повезивање регионалних и локалних јединица;
- унапређење саобраћајне доступности као доминантан фактор искоришћења територијалних потенцијала и уравнотеженог развоја;
- јачање конкурентности, што подразумева јачање и функционално профилисање слабо развијених подручја;
- активна имплементација политике учешће јавности у поступку израде и доношења Просторног плана, а нарочито у погледу утицаја на избор појединих планских решења, као и већа транспарентност код одлучивања;
- обезбедити могућност решавања одређеног проблема на више нивоа одлучивања, односно на оном нивоу одлучивања који ће обезбедити највећу ефикасност;
- стриктно поштовање заштите јавног интереса, јавних добара и јавног простора;
- развој јавно-приватног партнерства, посебно у погледу евентуалне изградње и коришћења пратећих садржаја за потребе корисника пута на коридору;
- сагледавање економске исплативости кроз израду студије оправданости;
- обезбеђење безбедности свих корисника пута, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност учесника у саобраћају и материјалних добара од евентуалних хаварија;
- прилагођавање европским стандардима при пројектовању и извођењу путева и опреме пута, увођење нових технологија у управљању саобраћајем, формирање квалитетних база података, и др.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање Државног пута, као и за развој и функционисање других магистралних инфраструктурних система у коридору.

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су:

- 1) утврђивање смерница за размештај и подршке развоју становништва, насеља и активности на подручју Просторног плана, уз уважавање економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума; и
- 2) обезбеђење услова за боље функционисање магистралних саобраћајних објеката који се налазе у инфраструктурном коридору, укључујући и њихово евентуално размештање.

Посебни циљеви су:

- утврђивање планских решења којима се резервише простор за инфраструктурни коридор пута, утврђује посебан режим заштите коридора и контактних подручја, обезбеђују услови за очување и унапређење квалитета саобраћајне повезаности и доступности насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем заштитном појасу пута и зони његовог утицаја;
- дефинисање односа са осталим наменама и инфраструктурним системима у ширем заштитном појасу и зони утицаја, ради боље интеграције и веће улоге пута и утицаја на привредни и социјални развој окружења;
- утврђивање трасе Државног пута и саобраћајних веза са мрежом државних и општинских путева у окружењу коридора опредељивањем оптималних локација денivelисаних укрштаја;
- утврђивање локација функционалних пратећих садржаја пута;

- утврђивање локација пратећих садржаја за потребе корисника пута – паркиралишта и одморишта;
- усклађивање положаја Државног пута и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (железничке, водопривреде, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре) и њихових заштитних појасева;
- смањење негативних утицаја пута на животну средину у ширем заштитном појасу и зони његовог утицаја;
- обезбеђење заштите од буке на деловима коридора који пролазе поред насеља и поред зона под заштитом;
- очување и унапређење природних, културних и других вредности у коридору;
- пејзажно уређење трасе и објеката пута, очување карактера предела у коридору и на подручју Просторног плана;
- очување и заштита регионалних и локалних изворишта водоснабдевања и квалитета воде у водотоцима у коридору и зони његовог утицаја;
- омогућавање остварења одрживог развоја пољопривредне производње у зони утицаја коридора и максимално очување постојећег квалитета пољопривредног земљишта;
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак коридора кроз шуме и шумско земљиште; и
- развој туризма прилагођеног потребама туристичких тржишта и локалног становништва, али и захтевима које транзит на коридору поставља у погледу удобности и безбедности путовања.

Основни задаци у изради Просторног плана су:

- резервисање простора за објекте Државног пута и утврђивање услова и мера за заштиту и рационално коришћење простора у ширем заштитном појасу и зони утицаја;
- ублажавање развојних, физичких (просторних) и еколошких конфликта између пута (коридора), осталих површина посебне намене и непосредног окружења;
- обезбеђење услова за квалитетно саобраћајно повезивање насеља, постојећих и планираних привредних комплекса и зона са државним путем и за развој других саобраћајних праваца који омогућавају повећање квалитета доступности и повезаности насеља и активности у његовом ширем заштитном појасу и зони утицаја;
- утврђивање смерница и основа за измену и допуну важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације; и
- детаљна регулациона разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора Државног пута са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења објеката и површина у коридору. У ове објекте спадају: деонице пута, функционални пратећи садржаји и пратећи садржаји за потребе корисника пута за које је урађена пројектно-техничка документација на нивоу идејног решења.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА

Планска решења и правила уређења и правила грађења пута засниваће се на примени европских и домаћих стандарда и добре праксе, у свим фазама планирања, изградње, експлоатације и одржавања пута.

Резервисање потребне површине за коридор Државног пута утврдиће се применом следећих критеријума: задовољење просторних услова за смештање и изградњу планираног пута; утврђивање заштитног безбедносног растојања осталих намена и активности у простору ради њихове заштите од негативних утицаја од објеката пута на животну средину, у првом реду од буке и аерозагађења; и обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији објеката пута од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности.

Посебан акценат ће бити на безбедности, и то на начин да се са високим степеном поузданости гарантује сигурност учесника у саобраћају и материјалних добара од евентуалних хаварија.

Размештај пратећих садржаја пута утврдиће се на начин да задовољи функционалност у погледу задовољења основних захтева садашњег и пројектованог саобраћаја, комфора корисника пута и комфора корисника пратећих садржаја, уз уравнотеженост и равномерност размештаја функција на целој деоници пута, као и поштовању оптималних функционалних растојања између пратећих објеката.

Планиране активности на реализацији деонице државног пута представљају функционално и технички усаглашен део ширег стратегијског опредељења постизања већег степена функционалне интегрисаности планског подручја и његово саобраћајно повезивање са регионалним и међународним окружењем.

5.1. Концепција техничког решења

Израдом и усвајањем Просторног плана обезбедиће се неопходни плански и просторни услови за повезивање Источне, Централне и Западне Србије, односно повезивања коридора државног пута IА реда број 1 (аутопут Е-75, Коридор X) и државног пута IА реда број 2 (аутопут Е-763 Београд-Јужни Јадран), чиме се на даље повезује планско подручје и са међународним окружењем. Поред бољег повезивања са непосредним и ширим међународним окружењем, најзначајнији интрарегионални ефекти реализације коридора огледају се у побољшању регионалне позиције у домену приступачности и у саобраћајном растерећењу мреже постојећих путева и урбаних подручја.

Планирана траса државног пута се, према приоритету може поделити у две деонице основног правца (Чибутковица-Марковац) и једну деоницу бочног правца (Мали Пожаревац-Аранђеловац), које су предмет овог Просторног плана, и то:

- Прва деоница основног правца, Чибутковица-Орашац дужине око 37 km, почиње код насеља Чибутковица на планираној денивелисаној раскрсници (петљи) на државном путу IА реда број 2/аутопут Е-763 „Милош Велики“, у близини планиране површинске раскрснице са државним путем IВ реда број 22 и пружа се ка истоку све до насеља Орашац и планираног денивелисаног укрштања (петље);
- Друга деоница основног правца, Орашац-Марковац дужине око 53 km, пружа се од Орашца даље ка истоку, северно од насеља Топола и јужно од насеља Рача, све до насеља Марковац и планиране денивелисане раскрснице (петље) на државном путу IА реда број 1/аутопут Е-75.
- Деоница бочног правца, Мали Пожаревац-Аранђеловац дужине око 36,7 km, почиње од постојећег денивелисаног укрштања (петље) “Мали Пожаревац“ на државном путу IА реда број 1/аутопут Е-75, пружа се ка југу поред Младеновца, укршта са основним правцем источно од Орашца и завршава у Аранђеловцу.

Целовито техничко решење Државног пута подразумева и трећу деоницу основног правца од Марковца до града Бора (прелиминарне дужине око 106 km) која ће се накнадно плански разрађивати, у складу са техничком документацијом.

Поред тога, у склопу даље израде планске и техничке документације анализираће се постојећа и по потреби нова веза планираног коридора Државног пута са градом Крагујевац, и то на правцу Загорица-Топола-Крагујевац или Вучић-Крагујевац.

На подручју Просторног плана, за читаву трасу Државног пута, планира се и пројектује траса пута за рачунску брзину од 100 km/h.

Због потребе униформисања елемената попречног профила на целој траси, уз уважавање прописаних параметара из важећег Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС”, број 50/11), приликом израде планских решења примењиваће се оквирно следећи основни технички елементи: ширина возне траке 4x3,50 m; ширина ивичне траке 4x0,50 m; ширина разделне траке минимум 1x3,00 m; ширина банке минимум 2x1,50 m; ширина уливно/изливне траке 3,50 m; ширина додатне траке на нагибима 3,50 m.

Наведени технички елементи планираног Државног пута биће предмет анализе и могу бити промењени током израде Просторног плана и идејног решења (Идејног пројекта).

Предметна деоница пута се у фази израде техничке документације може поделити на поддеонице. Доминантна функција пута на подручју насеља јесте вођење транзитних токова и преко раскрсница повезивање путне мреже насеља са путем. Положај денivelисаних раскрсница (петљи) мора бити усклађен са функционалним рангом пута са једне, и потребама развоја насеља и привреде, са друге стране. На прегледној карти 1. "Посебна намена простора", дат је предлог планираних/потенцијалних петљи, чија ће се позиција и функција прецизирати Нацртом Просторног плана. Такође Нацртом Просторног плана размотриће се критеријуми и дати концепт пратећих садржаја пута у функцији корисника пута.

Дуж трасе биће предвиђени мостови преко већих водотокова, надвожњаци на укрштајима са железничком пругом, а на укрштајима са путевима постојеће путне мреже предвидеће се денivelисане раскрснице, надпутњаци/подпутњаци или површинске раскрснице, у зависности од саобраћајног оптерећања, нивоа услуге, пропусне моћи, безбедности и сл. С обзиром на ограничења, захтеве и утицај на простор (и мрежу саобраћајница нижег реда) које за собом повлачи изградња предметног Државног пута резервисаног за моторни саобраћај, у плану ће се детаљно анализирати потребе повезивања предметне саобраћајнице са постојећом и планираном мрежом државних и локалних категорисаних и некатегорисаних саобраћајница, при чему ће се користити принцип планирања што је могуће мањег броја чворишта, док ће се саобраћајне потребе стамбених, привредних и пољопривредних објеката и зона разрешавати развијањем паралелних сервисних саобраћајница.

Поред денivelисаних укрштаја, сагледаће се сва друга постојећа чворишта и укрштаји са мрежом локалних категорисаних и некатегорисаних саобраћајница, атарских и приступних саобраћајница. При томе планска решења ће бити базирана на следећим препорукама:

- постојеће урбане садржаје са постојећом орјентацијом приступа на предметни пут организовати повезивањем на сервисне саобраћајнице, а сервисне саобраћајнице водити до чворишта ради повезивања на планирани пут;
- на деловима трасе са изразито пољопривредном наменом површина и у зависности од орјентације парцела и просторног размештаја постојећих атарских путева обезбедити у оквиру граница јавне површине додатне просторе за сервисне саобраћајнице или атарске путеве који ће се повезивати на постојећу мрежу. Поред тога пажљивом разрадом осовине и нивелете омогућити денivelације у односу на постојеће категорисане или некатегорисане саобраћајнице;

- приликом евентуалног повезивања денivelисаних раскрсница на постојећу мрежу преко површинских чворишта, предност давати решењима кружних раскрсница.

5.2. Концепција планиране намене површина и режима коришћења простора у коридору Државног пута

Коридор планираног Државног пута пружа се дуж равничарског, брдовитог и водног земљишта.

Просторним планом ће се утврдити коридор пута у укупној ширини од 50m до 300m. У коридору пута налазиће се следећи *појаси заштите*, и то:

- 1) *појас пута (путно земљиште)* – чини земљиште потребно за изградњу пута, раскрсница, денivelисаних укрштања, сервисних саобраћајница и пратећих садржаја. Појас пута се утврђује као земљиште јавне намене и имаће ширину од 30 до 70 m, у зависности од конфигурације терена и услова за изградњу објеката пута. Граница појаса пута јесте уједно и регулациона линија;
- 2) *заштитни појас* – чини земљиште за које се одређује строго контролисани режим коришћења (обострано) у циљу заштите функције пута. Заштитни појас се утврђује као земљиште остале намене и има ширину од 20 m од границе појаса пута. У зонама раскрсница и денivelисаних укрштаја, пратећих садржаја и појединих објеката пута, као и у обухвату грађевинског земљишта насеља, заштитни појас се може сужавати и проширивати;
- 3) *појас контролисане изградње* – чини земљиште у режиму контролисане градње и заштите животне средине (обострано). Појас контролисане изградње се утврђује као земљиште остале намене и има ширину од 20 m од границе заштитног појаса.

У коридору пута по питању дефинисаних појаса заштите могућа су специфична одступања у зависности од карактеристика објеката пута.

Просторним планом ће се успоставити следећи основни *режими коришћења и уређења простора у коридору пута*, и то за:

- 1) *појас пута* - успоставља се режим забране изградње свих објеката који нису у функцији изградње трасе и објеката пута, раскрсница, денivelисаних укрштања, сервисних саобраћајница и пратећих садржаја;
- 2) *заштитни појас* - успоставља се режим строго контролисаног коришћења простора, којим се:
 - забрањује отварање рудника, каменолома и депонија комуналног и другог отпада;
 - дозвољава изградња, односно постављање водовода, канализације и других објеката техничке инфраструктуре по претходно прибављеним условима и сагласности од стране предузећа надлежног за реализацију и газдовање путем;
 - не дозвољава се изградња нових објеката, изузев објеката коју су у функцији пута, а простор се може користити као шумско и пољопривредно земљиште; и
 - на грађевинском, шумском и пољопривредном земљишту дозвољава се реконструкција и санација постојећих објеката, без могућности промене габарита и волумена, уколико не угрожавају функцију пута и уколико техничким решењима може да се обезбеди адекватна заштита од негативних утицаја пута (од буке, вибрација и аерозагађења), а по претходно прибављеним условима од стране предузећа надлежног за реализацију и газдовање путем;
 - за све постојеће стамбене објекте, обавезна је адекватна заштита од негативних утицаја пута (од буке, вибрација и аерозагађења).
- 3) *појас контролисане изградње* - успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се:

- не дозвољава изградња следећих објеката: депонија комуналног и другог отпада, рудника, каменолома, кречана, циглана, сточних пијаца, кванташких пијаца и других објекти за која се ограничења утврде у складу са посебним прописима;
- дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима постојећих и планираних саобраћајних и техничких инфраструктурних система од националног и регионалног значаја;
- за проширење и реконструкцију постојећих и изградњу планираних производних, складишних, дистрибутивних, услужно-трговинских и других капацитета утврђује обавеза израде процене утицаја на животну средину, којом ће се, поред прописаног садржаја, обухватити и утицаји тих објеката на и од пута, с тим да трошкове спровођења свих мера заштите животне средине сnose инвеститори тих објеката;
- приоритет у коришћењу простора обухваћених делова постојећих и планираних индустријских зона даје складишним капацитетима, логистичким центрима, комерцијално-прометним и саобраћајним услугама, регионалним трговинским центрима и сличним садржајима.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Просторним планом обезбеђује се плански основ за реализацију Државног пута. Спровођењем плана очекују се следећи општи ефекти уређења и коришћења простора:

- обезбеђење планског основа којим се резервише простор за етапну изградњу деоница пута, као дела секундарног појаса развоја;
- установљавање зона заштите и успостављање одговарајућих режима коришћења простора у коридору пута, са циљем спречавања конфликта у простору, могућих последица акцидента на путу и негативних утицаја на окружење (посебно водоизворишта, као и делови насеља у непосредном контакту);
- омогућавање планског развоја других инфраструктурних система у условима контролисаног коришћења простора у коридору пута;
- максимално очување и мониторинг могућег утицаја пута на здравље локалног становништва, биодиверзитет, природне ресурсе и заштићена природна и непокретна културна добра у коридору и зони његовог утицаја; и
- утврђивање правила уређења и правила грађења у обухвату коридора пута којима је условљено коришћење одговарајућих савремених техничких решења за реализацију трасе и објеката у функцији пута и корисника саобраћаја, која обезбеђују извођење планираног пута уз максимално смањење негативних утицаја и ризика на подручју коридора и зони његовог утицаја.

Непосредни очекивани ефекти планирања и реалитације коридора Државног пута у погледу утицаја на начин коришћења простора су:

- стратешки значај за равномеран одрживи регионални развој, повезивање и приступачност локалним заједницама, економску валоризацију ширег подручја коридора, повећање запослености и стандарда живота грађана;
- обезбеђење услова за реализацију путне саобраћајнице великог капацитета и високог нивоа саобраћајне услуге за задовољење очекиваних саобраћајних токова, уз стварње најбрже попрешне везе Источне Србије са Централном и Западном Србијом и Коридорима Е-75 и Е-763;

- развој транспортног система уз обезбеђење економичнијег, ефикаснијег и безбеднијег транспорта, уз растерећење дела постојеће путне мреже и грађевинских подручја насеља;
- унапређење саобраћајне ефикасности са економским користима, смањењем последица теретног саобраћаја и утицаја на становништво, насеља и животну средину (растерећење осталих путних праваца, бржи проток саобраћаја, боље повезивање простора унутар гравитационог подручја, уштеде трошкова и времена путовања, смањење броја саобраћајних несрећа, позитивни ефекти на животну средину у погледу снижења нивоа буке и емисије штетних гасова, и др.);
- развојно-пропулзивна улога на развој и уређење мреже/система насеља и промене демографских кретања, која има вишеструке, али делом и супротне утицаје (од фактора деструкције услед проласка пута и заузимања дела грађевинских и пољопривредних површина, до стимулативних фактора опстанка и развоја насеља према моделу интегралног урбано-руралног развоја), којим се обезбеђује економски просперитет и демографска стабилност становништва, на бази успостављања комплементарних односа између пољопривредних и непољопривредних делатности;
- непосредни подстицај за привредни развој подручја и обезбеђивање већег степена функционалне интегрисаности у оквиру планског подручја и регионалног окружења;
- јачање привредне конкурентности и територијалне кохезије након реализације пута, које ће утицати на подизање тзв. „степенa инвестиционе привлачности“ окружења (побољшања „регионалног профила“), у првом реду за развој активности и функција којима ће се валоризовати погодности положаја у коридору пута и других инфраструктурних система;
- боље позиционирање локалних самоуправа и могућност просторне интеграције примарних и секундарних појасева развоја; и
- економски ефекти пратећих функционалних садржаја Државног пута, као и индиректни утицај предметне брзе саобраћајнице на развој привреде (индустрија, туризам, пољопривреда, и др.), остале инфраструктуре као и порасту транзитног и туристичког саобраћаја.

У Београду, маја 2022. године
Обрађивач Просторног плана:

